

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

МИНИСТЕРСТВО
НА ОБРАЗОВАНИЕТО
И НАУКАТА

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020

Ивайло Станиславов,
държавен експерт,
Министерство на образованието и науката

Приоритетни оси

- **Приоритетна ос 1: Научни изследвания и технологично развитие (ТЦ 1)**
- **Приоритетна ос 2: Образование и учене през целия живот (ТЦ 10)**
- **Приоритетна ос 3: Образователна среда за активно социално приобщаване (ТЦ 9)**

- **Приоритетна ос 1: Научни изследвания и технологично развитие (ЕФРР):**
 - ИП 1: Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите, чрез укрепване на инфраструктурата, необходима за научноизследователска и иновационна дейност (НИД), подобряване на капацитета за реализиране на достижения в областта на научноизследователската и иновационната дейност и насърчаване на центрове на компетентност, по-специално центрове, които са от интерес за Европа;

Дейности – Инвестиционен приоритет 1

- Подкрепа за създаване и развитие на **центрове за върхови постижения и центрове за компетентност**;
- Подкрепа за **модернизирането на научната инфраструктура** и на съществуващите учебно-изследователски лаборатории на научни институции и висши училища, които провеждат изследвания в области, съответстващи на националните приоритети за наука и иновации;
- Създаване и развитието на **регионални научни инфраструктури**, в т.ч. и на уникални колекции и архиви на национални звена – партньори на Европейските научни комплекси, определени в Европейската пътна карта за научна инфраструктура;
- Подкрепа за оптимизацията на мрежата от научни институти и висши училища чрез **изграждане на изследователска и учебно-изследователска инфраструктура**, подобряване на учебната и социално-битовата среда и др.;

● **Приоритетна ос 1: Научни изследвания и технологично развитие (ЕФРР):**

- ИП 2: Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите, чрез насърчаване на инвестициите на предприятията в научноизследователска и иновационна дейност и развитие на синергични връзки между предприятията, научноизследователски и развойни центрове и висшето образование, по-специално относно разработването на продукти и услуги, на трансфера на технологии, на социалната иновация и приложенията за публични услуги, на стимулирането на търсенето, на изграждането на мрежи, на клъстерите и на отворените иновации посредством интелигентна специализация, както и предоставяне на подкрепа за технологични и приложни изследвания, пилотни линии, действия за одобрение на продуктите на начален етап, усъвършенствани производствени възможности и пилотно производство в ключови базови технологии, както и за разпространението на технологии с общо предназначение.

Дейности – Инвестиционен приоритет 2

- Подкрепа за **стратегически изследователски програми в центровете за компетентност и в инфраструктурните комплекси**, които да гарантират тяхното устойчиво развитие и добавен ефект за националната и регионална икономика;
- Подкрепа за **провеждане на приложни научни изследвания**. Финансиране на самите изследвания и дейности, свързани със закупуване на нова или модернизиране на съществуваща апаратура, оборудване, материали, консумативи и др., необходими за провеждане на приложното научно изследване, включително и разходите по възнаграждения на участниците;
- Осигуряване на национална подкрепа за достъп и **участие на български научни организации и висши училища до различни европейски технологични платформи** и в Европейския институт за технологии и иновации;
- **Обучение на кадри** по заявка и с финансовото участие на бизнеса чрез ваучерни схеми;
- Поддържане и развитие на **интерактивна платформа за връзка образование-наука-бизнес**;
- Предоставяне на подкрепа за изграждане, развитие и използване на **пилотни производствени центрове във висшите училища и научните институти** за провеждане на научно обучение, изследователска работа, експериментално развитие и прототипиране.

- **Приоритетна ос 2: Образование и учене през целия живот (ЕСФ):**
 - ИП 1: Намаляване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на равния достъп до висококачествено предучилищно, основно и средно образование.

Дейности – Инвестиционен приоритет 1

- Дейности за подобряване на ключовите компетентности на учениците с акцент върху грамотността, уменията за общуване на чужд език, дигиталната компетентност, социалните и гражданските компетентности;
- Разширяване и усъвършенстване на прилагането на системата за оценяване (външно и/или вътрешно) на резултатите от обучението на учениците на национално, регионално и училищно равнище;
- Измерване на постиженията на учениците в областта на четенето, математиката и природните науки в т.ч. дейности, свързани с участие в национални и международни изследвания;
- Въвеждане на модерни технологии и интерактивни методи и средства в образователния процес, включително и на електронно съдържание;
- Изграждане на модерна сигурна, гъвкава и скалируема облачна среда за общи и специфични ИКТ образователни услуги и съдържание и осигуряване на надежден комуникационен достъп до нея на потребителите от сферата на образованието и науката;

Дейности – Инвестиционен приоритет 1

- Разработване, актуализиране и оценка на ефективността на учебни планове и програми;
- Подобряване на управлението на институциите и процесите в системата на предучилищното и училищното образование, включително в областта на инспектирането;
- Разработване на стандарти за гарантиране на качеството на предучилищното образование с участието на всички заинтересовани страни (включително семействата) и разработване на подходящи за развитието на децата програми и учебно съдържание, които благоприятстват придобиването както на когнитивни, така и на некогнитивни умения;
- Внедряване, прилагане и оценка на ефективността от стандартизирана диагностика за училищната готовност;
- Осигуряване на условия за целодневна организация на учебния ден в училищата и обезпечаване на възможност учениците да пребивават в училище преди началото на учебните часове и след края, ако това се налага;
- Подкрепа на педагогическите иновации, които увеличат шансовете на децата и учениците за постигане на по-добри образователни резултати;

Дейности – Инвестиционен приоритет 1

- Осигуряване на възможности за **обучение, съобразно индивидуалните потребности на децата и учениците**, за разгръщане на творческите способности, стимулиране на иновативността и предприемачеството;
- Засилване интереса и мотивацията на децата и учениците за учене чрез **модернизиране на системата за отпускане на ученически стипендии**;
- **Разработване на програми за семейна подкрепа** с цел насърчаване участието на родителите в образователния процес;
- Подкрепа за разработване и реализиране на училищни политики и програми за **превенция на насилието и агресията сред децата** като предпоставка за създаване на благоприятна среда за развитие на децата и високи образователни постижения;
- Подкрепа за развитието на училищната мрежа и повишаването на качеството на образование в малките населени места, за обхващане на необхванатите в задължителна училищна възраст;
- **Насърчаване участието на учениците в процеса на управление и взимане на решения в училище**, както и за развиване на форми на ученическо самоуправление;

Инвестиционни приоритети

- **Приоритетна ос 2: Образование и учене през целия живот (ЕСФ):**
 - ИП 2: Подобряване на качеството, ефикасността и достъпа до висшето и равностойното на него образование с цел увеличаване на участието и подобряване на равнищата на образование.

Дейности – Инвестиционен приоритет 2

- **Усъвършенстване на системите за управление на висшите училища**
Усъвършенстване на системата за акредитация, чрез стимулиране гъвкавостта и прозрачността на външното и вътрешно оценяване на качеството във висшите училища и научните организации;
- **Поддържане на разработената рейтингова система** на ВУ;
- Разработване и внедряване на **модели за обвързване на финансирането на висшите училища с резултатите от обучението и реализацията на студентите**;
- **Усъвършенстване на формите за преподаване и на методите за оценяване** на студентите и докторантите;
- Насърчаване участието на студенти в различни форми на допълнително обучение като студентски научни клубове, изследователски школи и др.;
- **Създаване на национална система за оценяването на придобитите знания, умения и компетентности** на завършващите по всяко професионално направление в системата на висшето образование, с участието на работодателите;

Дейности – Инвестиционен приоритет 2

- Усъвършенстване на механизмите **по признаване на придобито висше образование** и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища;
- **Предоставяне на студентски стипендии** в т.ч. за стимулиране на обучение в приоритетни за икономиката области, както и на стипендии за специални постижения в науката, инженерно-техническите дейности, иновациите и предприемачеството, изкуството, културата и спорта (на конкурсен принцип);
- Подкрепа на системата на **студентско кредитиране**;
- **Усъвършенстване на моделите на прием във висшите училища**;
- Подкрепа за **прилагане на гъвкави модели на обучение**, позволяващи по-лесно съчетаване на ученето с лични/семеенни ангажименти и/или с работа (в т.ч. дистанционно обучение);
- **Модернизиране на учебните планове и програми във висшите училища** (в т.ч. чуждоезикови), подкрепа за учебни програми с интегрирано съдържание и актуална пазарна ориентираност; интегриране на въпросите за устойчивото развитие в учебното съдържание и реализация на интердисциплинарни програми за повишаване знанията и уменията на студентите по въпросите на устойчивото развитие и климатичните промени;

Дейности – Инвестиционен приоритет 2

- **Модернизиране на учебните планове и програми във висшите училища** (в т.ч. чуждоезикови), подкрепа за учебни програми с интегрирано съдържание и актуална пазарна ориентираност; интегриране на въпросите за устойчивото развитие в учебното съдържание и реализация на интердисциплинарни програми за повишаване знанията и уменията на студентите по въпросите на устойчивото развитие и климатичните промени;
- Оптимизиране дейността на висшите училища чрез:
 - подобряване модела на финансиране;
 - оптимизация на мрежата от висши училища.

- **Приоритетна ос 2: Образование и учене през целия живот (ЕСФ):**
 - ИП 3: Подобряване на достъпа до възможностите за учене през целия живот, подобряване на уменията и квалификацията на работната ръка и повишаване на адекватността на системите за образование и обучение спрямо пазара на труда включително подобряване на качеството на професионалното образование и обучение и създаване и развитие на схеми за учене чрез работа и чиракуване.

Дейности – Инвестиционен приоритет 3

- Подкрепа за квалификация, продължаващо обучение и кариерно развитие на заетите в сферата на образованието, обучението и науката;
- Развитие на капацитета и създаване на стимули за мотивиране и задържане на млади специалисти в системата на предучилищното и училищното образование, напр. чрез осигуряване на стипендии на млади педагогически специалисти, заети в системата на предучилищното и училищното образование, които желаят да продължат обучението в образователно-научна степен „доктор” по педагогически науки;
- Подкрепа на стажант – учители чрез финансиране на стажантската практика от практическата подготовка на студентите във висшите училища;
- Създаване на модел на професионален профил за всяка длъжност от кариерното развитие на педагогическите специалисти, който да определя необходимите компетентности като съвкупност от знания, умения и отношения;
- Подобряване на условията за усъвършенстване и придобиване на нови личностни и професионални знания и умения, включително чрез развитие на партньорски мрежи;
- Развитие на капацитета и мотивиране на млади специалисти – докторанти, пост-докторанти, специализанти и млади учени в научния сектор и във висшето образование, включително и чрез съвместни програми с бизнеса;
- Подкрепа за развитието на докторанти, които реализират „проектна” докторантура в приоритетни за държавата научни области и икономически сектори;

Дейности – Инвестиционен приоритет 3

- Устойчиво развитие и поддържане на национална платформа „наука-бизнес“;
- Развитие на партньорски мрежи между български и чуждестранни учени, изследователи, студенти, докторанти, пост-докторанти, специализанти, млади учени и учители за провеждане на научни изследвания;
- Създаване, поддържане и прилагане на система за оценка (международна) на въздействието от въвеждането и изпълнението на стратегически програми и мерки за насърчаване на научните изследвания и въвеждане на задължителна, периодична международна оценка на организациите, финансиращи и провеждащи научни изследвания, развойна дейности и иновации, наред със система за регулярен мониторинг и анализ;
- Създаване на изследователски потенциал в изградените центрове за върхови постижения и на благоприятни условия за провеждане на научни изследвания, кариерно израстване и мобилност, в т.ч. и възможности за привличане на учени от други държави или отваряне на позиции за български учени, които са били на работа в чуждестранни научни организации;
- Подпомагане на процеса на разпространение на научните резултати, вкл. подпомагане на организирането на национални и международни научни форуми (конференции, семинари, симпозиуми, конгреси, летни училища, състезания);
- Подкрепа за изграждане на системи за планиране на обучението в зависимост от нуждите на пазара на труда на национално и регионално ниво;

Дейности – Инвестиционен приоритет 3

- Стимулиране на образованието в областите на инженерно-техническите и природните науки и в професионалните направления от приоритетните области на икономиката;
- Актуализация на учебни програми и учебни планове в професионалното образование с участие на работодателите;
- Разработване и прилагане на политики и мерки за развитие на „обучение чрез работа“ и подкрепа за провеждане на ефективно практическо обучение в реална работна среда за ученици в професионалните гимназии, студенти и докторанти;
- Подкрепа за дейности, свързани с прилагането на системата за трансфер на кредити в професионалното образование;
- Въвеждане на гъвкави форми на обучение в професионалното образование;
- Подкрепа за дейността на учебно-тренировъчните и/или други форми на учебни или тренировъчни фирми;
- Подкрепа на дейности за въвеждане или модернизиране на системи за дистанционно и електронно обучение в училищното образование;
- Стимулиране на обучението и сертификацията в областта на ИКТ, чрез прилагане на международно признати стандарти и сертификати;
- Насърчаване на гъвкави пътеки за учене през целия живот за лицата, необхванати от традиционната образователна система чрез разширяване на спектъра от възможности за учене в т. ч. ограмотяване на възрастни, курсове за усвояване на учебно съдържание за различните образователни степени и за придобиване на степени на професионална квалификация;

Дейности – Инвестиционен приоритет 3

- Подкрепа на дейности за подобряване на координацията на заинтересованите страни и за изграждане на **механизми за взаимодействие при планирането, изпълнението, мониторинга и оценката на политиката за УЦЖ**;
- Разширяване на спектъра от изследвания, анализи и оценки на въздействието за **формиране на адекватни политики за образование и обучение през целия живот**;
- Създаване на условия за **разработване на секторни квалификационни рамки в системата на професионалното образование и обучение и висшето образование** и в контекста на Националната квалификационна рамка на Р България;
- Подкрепа за дейности по Националната квалификационна рамка и по секторните квалификационни рамки;
- Създаване на условия за **информационно осигуряване на процесите в системата за УЦЖ**;
- **Развитие на системата за кариерно ориентиране** (информирание и съветване, консултиране, оценка на компетенциите, наставничество, юридическа помощ, обучение за вземане на решение, формиране на умения за управление на кариерата) **за ученици и студенти** в системата на образованието;
- Изграждане на функционираща **национална система за валидиране на резултати от неформалното и самостоятелно учене** и насърчаване на използването ѝ от всички възрастови групи над 16 години;
- **Популяризиране на ученето през целия живот** сред всички слоеве на населението като фактор за личностно развитие, устойчива заетост и социално включване;

Дейности – Инвестиционен приоритет 3

Чрез интегрирани мерки с програмата Еразъм+ ще се осъществяват следните примерни мерки за мобилност:

- Мобилност с цел практика на студенти, докторанти, специализанти и млади учени, включително като допълнително финансиране по други програми за мобилност в рамките на ЕС;
- Мобилност с цел практика на ученици от професионалните гимназии, включително като допълнително финансиране по други програми за мобилност в рамките на ЕС;
- Мобилност с цел придобиване на ключови компетентности на учениците от общото образование, включително като допълнително финансиране по други програми за мобилност в рамките на ЕС;
- Мобилност с цел обмен на опит и ноу-хау на докторанти, пост-докторанти, специализанти, преподаватели във висшите училища и изследователи, включително като допълнително финансиране по други програми за мобилност в рамките на ЕС;
- Мобилност на докторанти, пост-докторанти, специализанти, преподаватели във висшите училища и изследователи от чуждестранни европейски университети и изследователски центрове в България;
- Мобилност с цел обмен на опит и ноу-хау на преподавателския състав в училищното и професионално образование, включително и като допълнително финансиране по други програми за мобилност в рамките на ЕС.

- **Приоритетна ос 3: Образователна среда за активно социално приобщаване (ЕСФ):**
 - ИП 1: Активно приобщаване, особено с оглед на подобряване на пригодността за заетост.

Дейности – Инвестиционен приоритет 1

- Въвеждане на модел за ранно оценяване на образователните потребности на децата от предучилищна възраст и за превенция на обучителните им затруднения;
- Изграждане на функционален модел за подкрепа на процеса на включващо обучение чрез участието и с използването на капацитета на специалните училища за ученици със сензорни увреждания и с умствена изостаналост;
- Осигуряване на условия и ресурси за изграждане и развитие на подкрепяща среда в детските градини и училищата за осъществяване на включващо образование чрез: повишаване на капацитета на педагогическите специалисти и на екипната работа; прилагане на гъвкави форми на обучение; осигуряване на специализирани пособия и помагала; осигуряване на индивидуална подкрепа за обучение и развитие съобразно образователните потребности на децата и учениците и др.;
- Създаване на специализирани кабинети за работа с децата и учениците на ниво детска градина и училище;
- Осигуряване на условия за подпомагане на младежи с увреждания за кандидатстване във висши училища;
- Подкрепа на ученици с девиантно поведение за продължаване на образованието и за социално включване;

Дейности – Инвестиционен приоритет 1

- Подкрепа за обучението на студенти, специализанти и докторанти с увреждания;
- Осигуряване на условия за изграждане на положителни обществени нагласи към процеса на включващо обучение в детските градини и в училищата;
- Подкрепа на процеса на приобщаващо образование и на социалното включване чрез оптимизация на мрежата от специални детски градини и училища;
- Осигуряване на алтернативни модели за работа с ученици с девиантно поведение, за подпомагане на образованието им и на социалното им включване;
- Създаване на условия за активно партньорство с родителите на ниво детска градина и училище;
- Осигуряване на възможности за допълнително обучение, съобразно индивидуалните потребности на децата и на учениците;
- Осигуряване на възможности за изява и разгръщане на творческите способности на децата и учениците чрез извънкласни и извънучилищни занимания;
- Подкрепа за разгръщане на творческия потенциал на деца и ученици с изявени дарби в областта на науката, технологиите, изкуствата и спорта.

Инвестиционни приоритети

- **Приоритетна ос 3: Образователна среда за активно социално приобщаване (ЕСФ):**
 - ИП 2: Интеграция на маргинализирани общности като ромите.

Дейности – Инвестиционен приоритет 2

- Допълнително обучение по български език за децата и учениците, за които българският език не е майчин;
- Повишаване на капацитета на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна среда;
- Осигуряване на подходяща образователна среда за включване на децата и учениците от ромски произход от обособените по етнически признак детски градини и училища чрез поетапен прием в детски градини и училища извън ромските квартали;
- Подкрепа на процеса на образователната интеграция и на социалното включване чрез оптимизация на мрежата от детски градини и училища;
- Подкрепа за ромски семейства за обучение на децата им в детски градини от 3-годишна възраст с оглед ранната им социализация;

Дейности – Инвестиционен приоритет 2

- Осигуряване на условия и ресурси за обхващане на децата учениците от етническите малцинства в целодневна организация на учебния ден;
- Подкрепа за продължаване на образованието в гимназиалния етап на средното образование и във висши училища;
- Подкрепа за изграждане и съхраняване на културна идентичност на децата и учениците от етническите малцинства, включително и чрез създаване на условия за изучаване на майчин език;
- Утвърждаване на интеркултурното образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система;
- Насърчаване участието на родителите в образователния процес;
- Преодоляване на негативни обществени нагласи, основани на етнически произход и културна идентичност.

Бенефициенти

- Министерство на образованието и науката (МОН);
- образователни, обучителни и научни организации и институции;
- Общини;
- социално-икономически партньори, работодатели, браншови организации;
- центрове за професионално обучение;
- неправителствени организации;
- извънучилищни педагогически учреждения;
- представителни студентски организации;
- младежки организации.

Бенефициенти

- Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити на МОН:
- Българска академия на науките (БАН);
- Национална агенция за професионално образование и обучение (НАПОО);
- Национален център за информация и документация (НАЦИД);
- Национален център "Европейски младежки програми и инициативи" (НЦЕМПИ);
- Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ);
- Национална агенция за оценяване и акредитация (НАОА);

Бенефициенти

- Център за контрол и оценка на качеството на училищното образование (ЦКОКУО);
- Център за информационно осигуряване на образованието (ЦИОО);
- Център за развитие на човешките ресурси (ЦРЧР);
- Национален институт за обучение и квалификация в системата на образованието (НИОКСО);
- Център за учебно-тренировъчни фирми в средните професионални училища и др.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

